

หินช้างสี... ไม่ได้มีแค่จุดชมวิว...

เรื่อง: นางสาวกุลวดี สัมครไทย

นักโบราณคดีชำนาญการ สำนักศิลปากรที่ 8 ขอนแก่น

Art work: นายเหมณัฐ โจทก์มีชัย

หากถามถึงแหล่งท่องเที่ยวอันใหม่มาแรงของจังหวัดขอนแก่นที่มีการโปรโมทในโลกโซเชียลช่วง 2-3 ปีมานี้ เชื่อว่า “จุดชมวิวหินช้างสี” น่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวลำดับต้น ๆ ที่อยู่ในลิสต์แนะนำอย่างแน่นอน ด้วยระยะทางที่ห่างจากตัวเมืองขอนแก่นประมาณ 60 กิโลเมตร ณ ที่แห่งนี้คุณจะพบจุด Check in ซึ่งชมทัศนียภาพเหนือเมืองขอนแก่นได้ตลอดวัน หรือเผื่อรอและดื่มด่ำกับแสงสุดท้ายก่อนพระอาทิตย์ตกดินเหนือเขื่อนอุบลรัตน์แบบพานอรามากว้างไกลสุดสายตา...เก็บไว้ในความทรงจำมิรู้ลืม...

...แต่เดี๋ยวก่อน!!!... หินช้างสี... ไม่ได้มีแค่จุดชมวิวนะ... คุณรู้หรือไม่ว่า...

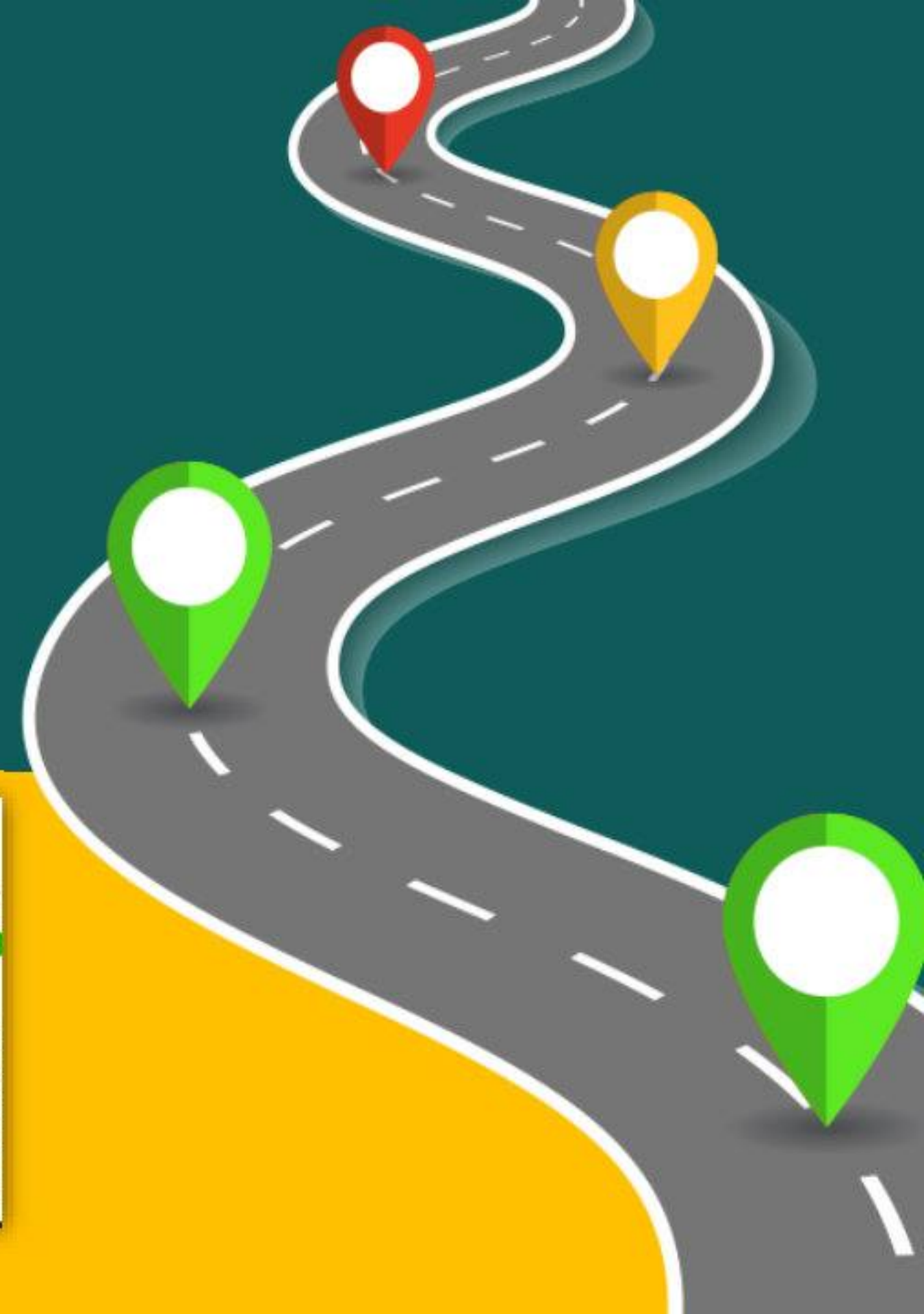
ที่นี่ยังมี “งานศิลปกรรมบนผนังหิน หรือ Rock Art” ด้วยเทคนิคการเซาะร่องฝีมือมนุษย์ยุคโบราณ 1 ใน 2 แหล่ง ของจังหวัดขอนแก่นอีกด้วย

<https://travel.trueid.net/detail/D7aLgr11j4np>

<https://www.sanook.com/travel/1411597/>

Rock Art ที่หินช้างสี

จุดชมวิวยุคหินช้างสี อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของอุทยานแห่งชาติน้ำพอง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

Rock Art ที่หินช้างสี ถูกค้นพบโดยเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติน้ำพอง แล้วแจ้งข้อมูลมายังสำนักศิลปากรที่ 9 ขอนแก่น (ในขณะนั้น)

เมื่อ พ.ศ.2549

จุดที่พบภาพอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 530 เมตร และห่างจากจุดชมวิวไปทางทิศเหนือประมาณ 300-400 เมตร ส่วนหลักฐานที่พบมี 2 ประเภท คือ

1. ภาพที่เกิดจากเทคนิคการเซาะร่องบนผนังหิน
2. ภาพที่เขียนสีด้วยสีแดงบนผนังหิน

เจ้าหน้าที่สำนักศิลปากรที่ ๑ ขอนแก่น (ในขณะนั้น) คัดลอกงานศิลปกรรมบนผนังหินที่หินช้างสี
เมื่อ พ.ศ.2550

จุดที่ 1 ภาพที่เกิดจากเทคนิคการเซาะร่องบนผนังหิน

จุดที่พบภาพนี้เป็นเพียงผาหินทราย

หันหน้าออกมาทางด้านทิศใต้ ขอบเขตของภาพยาว
ต่อเนื่องกันประมาณ 4.25 เมตร มองเห็นใน
ระดับสายตา จุดที่ต่ำที่สุดห่างจากพื้นดินประมาณ
0.50 เมตร จุดที่สูงที่สุดห่างจากพื้นดินประมาณ
2.00 เมตร

ภาพเกิดจากการทำร่องรอยลึกลงไปใน
เนื้อหิน ลักษณะเป็นภาพเรขาคณิตมีรูปร่างไม่
แน่นอน ประกอบด้วย ภาพเส้นตรง ภาพเส้น
โค้ง ภาพลายขีดเป็นเส้นเดี่ยว เส้นคู่ และสาม
เส้น และลายก้างปลาหันหัวขึ้น

งานศิลปกรรมบนผนังหินด้วยเทคนิคการเซาะร่อง ที่หินช้างสี

“เทคนิคการสร้างภาพเซาะร่องบนผนังหิน”

รูปรอยบนผนังที่หินช้างสี น่าจะใช้วิธีการฝนเซาะร่องมากกว่าการจารหรือการสลัก เนื่องจากลายที่ปรากฏจะมองเห็นเส้นเป็นร่องลึกป่องกลางแต่ปลายเส้นแคบและต้นคล้ายเม็ดข้าวสาร ก่อนการสร้างพบว่าการเตรียมผิวหน้าผนังหินที่จะทำให้ลวดลายให้เรียบ ซึ่งอาจจะใช้เครื่องมือหินหรือโลหะฝนขัดผิวให้เสมอกันก่อน จากนั้นจึงใช้เทคนิคการเซาะผิวหินให้เป็นร่องลึกโดยใช้เครื่องมือปลายแหลมที่มีความแข็งมากกว่าหิน ซึ่งน่าจะเป็นเครื่องมือโลหะ ทำรูปรอยให้เป็นเส้นขีดเกิดขึ้น

ภาพลายเส้นของภาพบนผนังหินที่เกิดจากเทคนิคการเซาะร่องที่หินช้างสี

จุดที่ 2 ภาพที่เขียนสีด้วยสีแดงบนผนังหิน

อยู่ใกล้กับภาพเซาะร่อง (จุดที่ 1) ภาพค่อนข้าง
ลบบเลือน ประกอบด้วย ภาพสีเหลี่ยมคางหมู ภาพเรขาคณิต
ภาพคล้ายโครงร่างของมนุษย์ เป็นต้น

โดยทั่วไปภาพเขียนสีจะแบ่งลักษณะของภาพ
ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มภาพของจริง (Realistic) และ
กลุ่มภาพคตินิยม (Idealistic) (กรมศิลปากร, 2545: 37)

ดังนั้นภาพคล้ายโครงร่างมนุษย์จึงอยู่ในกลุ่ม
“ภาพของจริง” ส่วนภาพสีเหลี่ยมคางหมูและภาพเรขาคณิต
จัดอยู่ในกลุ่ม “ภาพคตินิยม”

“เทคนิคการสร้างภาพเขียนสี”

๕ ใช้เทคนิคการระบายสีเพื่อให้เกิดภาพ

๕ สีที่นิยมมากที่สุดคือสีแดง ซึ่งได้มาจากดิน เมล็ดพืช แร่ธาตุ เลือด เป็นต้น ส่วนสีอื่น ๆ ที่พบได้แก่ สีขาว สีดำ สีเหลือง สีน้ำตาลไหม้ เป็นต้น

๕ อุปกรณ์ที่ใช้ ประกอบด้วย

1) หินบดและสี

2) กาวหรือตัวยึดเกาะสีเพื่อให้สียึดเกาะกับผนังหินได้ดี

3) แปรงหรือพู่กัน ในยุคแรกอาจจะใช้นิ้วมือ ต่อมาจึงใช้ดอกหญ้า ขนสัตว์ หรือ เปลือกไม้ รากไม้ มาจุ่มสี (ช่างจิตรกรรมไทยสมัยโบราณนิยมใช้รากของต้นลำเจียกทาบใช้เป็นพู่กัน)

4) ภาชนะใส่สี สันนิษฐานว่าระยะแรกน่าจะใช้กะลามะพร้าว ลูกน้ำเต้าแห้ง

กระบอกไม้ไผ่ แล้วค่อยพัฒนามาใช้ภาชนะดินเผา (กรมศิลปากร, 2545: 22-33)

แรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ Rock Art

ในประเทศไทยเชื่อว่าแรงบันดาลใจเกิดจาก 4 ประเด็น คือ

1. เกิดจากความเชื่อ หรือความคิดทางไสยศาสตร์
2. เกิดจากการสร้างแบบอย่างการสอนเพื่อการศึกษาเลี้ยงชีพ
3. เกิดจากการเล่าเรื่องหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้สมาชิกรับรู้
4. เกิดเพราะต้องการสร้างงานศิลปกรรมให้เกิดขึ้น

(กรมศิลปากร, 2545: 18-20)

การกำหนดอายุ Rock Art ที่หินช้างสี

ภาพศิลปกรรมบนผนังหินที่หินช้างสี ไม่สามารถกำหนดอายุที่แน่นอนได้ เนื่องจากไม่พบโบราณวัตถุอื่นใดที่พอจะใช้กำหนดอายุเชิงเทียบ แต่เมื่อพิจารณาจากลักษณะการสร้างภาพ โดยเฉพาะเทคนิคการเซาะร่อง ซึ่งต้องใช้เครื่องมือประเภทโลหะ จึงสันนิษฐานว่าภาพที่หินช้างสีน่าจะได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นในสมัยประวัติศาสตร์ตอนปลายช่วงที่มีโลหะ (เหล็ก) ใช้แล้ว

ดังนั้นจึงกำหนดอายุเบื้องต้นประมาณ 2,500-1,500 ปีมาแล้ว

อ้างอิง

กรมศิลปากร. (2545). ลีเขียนภาพผนังถ้ำยุคโบราณในประเทศไทย.

กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

กิตติพงษ์ สนั่นเล็ก. (2551). รายงานการสำรวจแหล่งภาพศิลปะถ้ำหินช้างสี
ในอุทยานแห่งชาติน้ำพอง ตำบลโคกงาม อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น.
เอกสารทางวิชาการ ลำดับที่ 2/2551 กลุ่มโบราณคดี สำนักศิลปากรที่ 9
ขอนแก่น กรมศิลปากร.

<https://www.paiduaykan.com/travel/> ค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2564.

<https://www.sanook.com/travel/1411597/> ค้นเมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2564.